

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

מוסעי

אור

חובת הזהירות מקפידה וצער הזולת:

במדבר פרק לה (כה) והצילו העדה את־הרצח מיִד גֹּאֵל הַדָּם וְהַשִּׁיבוּ אֶת־הָעֵדָה אֶל־עֵיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר־נָם שָׁמָּה וַיֵּשֶׁב בָּהּ עַד־מוֹת הַבְּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר־מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: (כו) וְאִם־יִצְאָ וַיֵּצֵא הָרֹצֵחַ אֶת־גְּבוּל עֵיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוּם שָׁמָּה: (כז) וַיִּמָּצֵא אֹתוֹ גֹּאֵל הַדָּם מִהוֹיֵן לְגְבוּל עֵיר מִקְלָטוֹ וְרֹצֵחַ גֹּאֵל הַדָּם אֶת־הָרֹצֵחַ אִין לוֹ דָּם: (כח) כִּי בָעֵיר מִקְלָטוֹ יֵשֶׁב עַד־מוֹת הַבְּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי מוֹת הַבְּהֵן הַגָּדֹל יֵשׁוּב הָרֹצֵחַ אֶל־אֶרֶץ אַחֲזָתוֹ:

צועק יצעק אליו, אלא ממחר אני ליפרע על ידי שהוא צועק יותר ממי שאינו צועק. ללמדנו שכל צער שאדם גורם לזולת יש עליו קפידה ותפילת המצטער גורם לקטרוג בשמים עליו.

מעשה עם הרב שטיינמן:

וכבר אירע מעשה נורא שהתרחש בשנת תשע"ו כאשר בא אדם לבקש עצה כדת מה לעשות על מצוקה גדולה שהיה שרוי בה ובמבוכתו עמד בחוץ וביקש מת"ח מופלג ממקורבי מרן זצוק"ל שיציג את הנושא לפניו וכך הייתה השאלה כיוון שבביתו ישנם כמה ילדים שהגיעו לפרקם ואינם מוצאים את זיווגם פשפש במעשיו ועלה כי הייתה בשכנותם אלמנה אחת שהתנגדה לבנייה והרחבה שהם עשו והדבר היווה לה הפרעה והם בנו וציערו אותה ומאז כבר הסתלקה לבית עולמה כעת הם שואלים אם עליהם לעלות לקברה ולבקש מחילה בפיוס כדן ובאם הדבר יוכל להועיל להם להסיר את הצרה מעליהם, מרן זצוק"ל שמע את השאלה והחל להיאנח בקול גדול אוי וויי צער של אלמנה ד' ירחם כשהוא חזר על זה מספר פעמים כשחזר הת"ח שהציג את השאלה ושאל מה לומר להם לעשות למעשה חזר שוב מרן זצוק"ל שלצער אלמנה זה איש אוכלת חזר שוב מרן לתקן, אותו ת"ח יצא משם חיוור כסיד בלא יכולת לענות לשואל את התשובה המרה. בהזדמנות אחרת ניגש בחור לשאול את מרן זצוק"ל היות וביטל פגישה בגלל שלא הסכימו הצדדים על כסף האם יש לחשוש לקפידה מרן זצוק"ל ענה בחדות לשונו מסתמא יש קפידה וצריך לראות לפייסם, והוסיף משפט מצמרר בתקווה שזה יעזור.

מדוע תלה הגלות במות הכה"ג, ואמו מביאה להן אוכל:

אולם בפרשתנו מבואר שהדבר יותר חמור, הנה מבואר במסכת מכות דף יא ע"א במשנה לפיכך, אימותיהן של כהנים מספקות להן מחיה וכסות, כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו. ובגמרא. מנא הני מילי? אמר רב כהנא, דאמר קרא וישב בה עד מות הכהן הגדול, וכתוב כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכהן הגדול, וכו'. לפיכך אימותיהן של כהנים וכו'. טעמא דלא מצלו, הא מצלו מייתי, והכתוב כצפור לנווד כדורר לעוף כן קללת חנם לא תבא. אמר ההוא סבא, מפירקיה דרבא שמיע לי שהיה להן לבקש רחמים על דורן ולא בקשו.

מבואר בגמרא ששואלת כיצד יתכן שתפילת הרוצחים על כה"ג יכולה להשפיע על מיתת כה"ג הרי לא עשה להם דבר? ומתוצאת כיון שהיה לו להתפלל על בני דורו שלא יכשלו, ולכן יש עליו תביעה וקפידה ויכולים להתפלל על

שאלות:

א יש לשאול מדוע התורה תולה את הגלות של הרוצח במיתת כה"ג? ב עוד יש לשאול הרי בגלל זה שהתורה תלתה שחרורו של הרוצח מעיר מקלט במיתת כה"ג הרוצחים יתפללו על מיתתו בקיצור ימים?

דרכו של עולם:

כאשר נתבונן באורח חיי האנושות נראה כי אין האדם זהיר מספיק עם אשתו או חבריו או בקהילתו או בעבודתו לחשוב על כל צער שגורם במעשיו או דיברו לזולת, וגם אם הוא רגיש לכך וזהה אך כאשר רואה שיש איזו מצוקה לזולתו אינו מרגיש חובה לסייע בידו ולמנוע ממנו את הצער או המצוקה ומתעלם ממנו, ועוד יותר ברור שלא עולה על דעתו להרבות בתפילה עבור חברו שינצל מאותה צרה ומצוקה, בהיות וכל אדם חיי את חיי מתוך ידיעה שלכל אדם יש לו צרות משלו ולא שת ליבו לכך [בשפת העם כל אחד והחבילה שלו], אולם תורתנו הקדושה מלמדת אותנו עד כמה הדבר חמור ועד כמה חובתו של כל אדם להיות זהיר וזהה שלא לצער את הזולת וק"ו את אשתו וק"ו את הוריו, ויותר מכך שצריך לסייע כפי יכולתו, ואפילו להתפלל עליו שינצל מאותה מצוקה, אחרת ח"ו עלול לגרום רעה לו ולבני ביתו רח"ל מפני הקפידה של הזולת כאשר נבאר.

חובת הזהירות מקפידה:

אחד הדברים המפורסמים בציבור הוא נושא חומרת הקפידה של הזולת שיש בזה סכנה, ונבאר מהיכן המקור לדבר ואף מתי שייך קפידה. הנה כתוב בשמות (פרשת משפטים) פרק כב פסוק (כא) פְּלִאֲלֻמְנָה וַיְתוֹם לֹא תַעֲנוּן: (כב) אִם־עֵנָה תַעֲנֶה אֹתוֹ כִּי אִם־צָעַק יִצְעַק אֵלַי שָׁמַע אֲשַׁמַּע צַעֲקָתוֹ: (כג) וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בְּחָרֶב וְהָיוּ נְשִׁיכֶם אֲלֻמְנוֹת וּבְיַנְיֶכֶם יִתְמָיִם: (כה) אִם־חָבַל תַּחֲבֹל שְׁלֵמַת רֵגְדֵךְ עַד־בָּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁבְּנוּ לוֹ: (כו) כִּי הוּא כְּסוּתָה כְּסוּתוֹ לְבַדָּה הוּא שְׁמֵלְתוֹ לַעֲרוֹ בְּמָה יִשְׁכָּב וְהָיָה כִּי־צָעַק אֵלַי וְשָׁמַעְתִּי כִּי־חָנוּן אֲנִי: ואמרו חז"ל במכילתא דרבי שמעון בר יוחאי שמות (פרשת משפטים) פרק כב פסוק (כא).

אלמנה ויתום אין לי אלא אלמנה ויתום מנין לרבות כל אדם ת"ל כל [לא תענון אם כן למה נאמי אלמנה ויתום ממחר אני ליפרע על ידי אלמנה ויתום יתר מכל אדם. וכן פרש"י (כא) כל אלמנה ויתום לא תענון. הוא הדין לכל אדם, אלא שדבר הכתוב בהווה, לפי שהם תשושי כח ודבר מצוי לענותם: עוד אמרו במכילתא דרבי ישמעאל משפטים מסכתא דנזיקין פרשה יח כי אם צעק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו. יכול כל זמן שהוא צועק אני שומע, ואם אינו צועק איני שומע, תלמוד לומר שמוע אשמע [צעקתו, מכל מקום הא מה תלמוד לומר כי אם

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

שהקללה פועלת אז להחיל עליו מדת הדין והעונש, ומדברי הזוהר שציטטנו לעיל ניתן ללמוד טעם נוסף, שהקללה יכולה לפעול בשעת סכנה, אף שאינה יכולה לפעול בזמנים כתקנם. וכדומה לזה מצאנו בגמרא על מה ששנינו, על שלש עבירות נשים מתות בשעת לדתן, ושאלה הגמרא ולמה בשעת לדתן דוקא, הלא יש עבירות ומגיע עונש גם ללא שעת לידה. ותירצה הגמרא נפל תורא חדד סכינא, כלומר אם כבר נפל השור חדד סכין ושחטהו. ופירש רש"י הואיל ואיתרע מזלה מזומנת פורענותה לבוא (שבת ל"ב א) עכ"ל.

מאה קולות כנגד מאה יבבות של אם סיסרא:

עוד יותר כתבו התוספות מסכת ראש השנה דף לג ע"ב וז"ל בא"ד ובערוך פי' שהיו עושין כן שפי' בערך ערב דהלין דמחמרי [ועבדין] שלשים כדיתבין ושלשים בלחש ושלשים על הסדר כנגד מאה פעיות דפעיא אימיה דסיסרא ע"כ. והנה מדאורייתא מצד עיקר הדין די היה בשלושים תקיעות ומדוע איפוא נתקנה התקנה להוסיף עד מאה תקיעות, ועל כך מבארים התוספות בשם הערוך דטעם למנהג זה של מאה תקיעות היינו כנגד מאה פעיות מאה יבבות שיבבה אם סיסרא כאשר בושש לבוא לאחר שנהרג במלחמתו עם ישראל כמבואר בפסוק שופטים ה-כח בעד החלון נשקפה ותייבב אם סיסרא בעד האשנב מדוע בושש רבבו מדוע לבוא אחרו פועמי מרכבותיו. וראיתי בספר הסכת ושמע לבאר בשם המגיד הגאון ר' שבתאי יודלביץ זצ"ל בשם רבו הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל שראוי לעצור לרגע ולהתבונן האם היתה כאן מלחמה הוגנת, האם סיסרא יצא להגן על מולדתו מפני הצר הצורך עליה ומבקש לכובשה, לא ולא סיסרא ביקש להשמיד את הכל ולעקור את ישראל, ואומנם לולא השי"ת שהיה לנו ולחם את מלחמתנו היה עולה זממו בידו, שכן בדרך הטבע לא היה סיכוי לעמוד כנגד צבאו האדיר, ומעתה נשאלת השאלה למי אכפת בכלל מדמעותיה של אם סיסרא אמו של רשע מרושע זה אשר עשה מלחמה נגד ישראל להורגם, בנה המושחת נלחם בישראל ומצא במלחמה את מותו והיא מייבבת את מי זה מענין ומה זה נוגע לנו? אך מבאר הרב יסוד מוסד רואים אנו כי אין הדבר כן אנו רואים שמלאך עומד וסופר כל יבבה ויבבה והמלאך רשם פעם אחת ושוב יבבה ורשם פעם שניה וכן הלאה עד שהגיעה למאה יבבות ונרשם מנין זה לפני הקב"ה ועד היום עדיין צריכים אנו להעמיד זכויות כנגד אותן יבבות אשר נגרמו בעטיים של ישראל מאה תקיעות כנגד מאה יבבות, איזה רושם נורא עשו אותן בכיות לפני הקב"ה נורא ואיום להתבונן עד היכן מגיע כוחן של בכיות כוחן של יבבות למרות שנגרמו בגלל רשעות בנה, ומכאן אנו למדים קל וחומר מאם סיסרא שאת בכייתה צריך לבטל על ידי מאה תקיעות שופר, על אחת כמה וכמה שגדול ורב הוא כוחה של אם יהודיה אשר בוכה ומתפללת על הצלחת בניה שאותן דמעות לא ניתן למחוק כלל וכלל.

מעשה בנימין ועונשו:

ועל דרך זה נמצא בחז"ל בילקוט וישב רמז קמג בנימין גרם לשבטים לקרוע, היכן נפרע לו בשושן הבירה ויקרע מרדכי את בגדיו, גם כאן לפי פשוטו לא היה בנימין אשם

מיתתו ותתקבל תפילתם, ולכן אמותיהן היו מספקות להם מזון לרצות את הרוצחים שלא יתפללו. וכן פרש"י במסכת מכות דף יא ע"א שהיה להן לבקש רחמים על דורן, הלכך לאו קללת חנם היא. וכ"כ בתרגום יונתן במדבר (ל"ה כ"ה) כתב שעל הכהן גדול מוטל בעת שהי' נכנס ביום הכיפורים לפני ולפנים לקדשי קדשים להתפלל שלא יהי' בישראל לא עון ע"ז ולא ג"ע ולא שפיכות דמים. וכן המהרש"א בחידושי אגדות מסכת מכות דף יא ע"א שהיה להן לבקש רחמים על דורן כו'. ודבר זה תלוי יותר בכ"ג שכך היה תפלתו ביוה"כ על כפרת עון שתבטל הגזירה שלא יהרג גם שהרשעים ישובו מעונם ותיבטל מהם גזירה רעה כההיא דר' זירא בפי' אד"מ וק"ל: הראת לדעת עד כמה מדוקדקת ההנהגה השמימית שלא רק כאשר יש ביכולתו של אדם לעזור בגופו אלא אפילו אם יכול בתפילתו להועיל יש עליו קפידה וממילא יש מקום שתחול הענישה על כך ולקצר ימיו בעבור תפילתם של הרוצחים, וק"ו כאשר יש סיבה יותר חזקה כגון שציער את חברו או את אשתו או הוריו שברור שהדבר מאוד חמור ויש בזה סכנה גדולה כדנבאר.

מעשה שהיה כיצד צריך לחשוש מתפילת אחר:

בדומה לכך מובא בספר "דרך שיחה" לגר"ח קנייבסקי שליט"א בח"א בפי' חיי שרה: מעשה שהיה בכלה שזמן נישואיה נקבע ליום ט"ו באב. הכלה מתגוררת עם אביה האלמן, וקיבל האב הודעה על מחלה קשה שפקדה אותו. ניגש האב אל בתו הכלה ובקשתו בפיו לדחות זמן נישואיה בשנה, באומר לה שאם תעבור לביתה החדש לא יוכל להסתדר בכוחות עצמו. תגובת החתן היתה "תיגשי לרב, ומה שיאמר לך כך נעשה". השאלה הגיעה לרב שליט"א והכריע בה לפי האמור במסכת מכות (י"א, א') שכיון שהרוצחים בשגגה שגלו לערי מקלט משתחררים במיתת כהן גדול, "אמותיהן של כהנים היו מספקות להן מחיה וכסות כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו", וגם בנידון הנ"ל, אם נעכב את החתן מלישא את כלתו, הרי הוא יתפלל בסתר לבו על חותנו שימות. שאלו: לכאורה הרי אמרו בגמ' שמה שמועיל התפילה כיון שהיה לכה"ג להתפלל ולבקש רחמים על בני דורם שלא ישלכו ולא ביקש, א"כ הכה"ג הוא גורם ברציחתו, ומה עניינו לכאן? והשיב גם כאן האב הוא גורם, כי למה ביקש שידחו החתונה.

כשיש לחברו תביעה נגדו יכולה להתקבל תפילתו או קללתו:

וראיתי שכתב בשו"ת עשה לך רב להגר"ד הלוי ז"ל רבה של ת"א חלק ג סימן נד אשר נשאל האם לחשוש לקללת חברו הכועס עליו וק"ו לתפילתו של שונאו נגדו ועי"ש שהשיב בארוכה ואעתיק רק סיום דבריו שלומד מנידון שלנו. וז"ל בא"ד ושאלה הגמרא, ובאם יתפללו ימות, והלא קללת חנם לא תבוא, ותירצה, שהיה להם (לכהנים) לבקש רחמים על דורם ולא בקשו (מכות י"א א). הרי שיכולה קללתו של רוצח (אמנם בשוגג שיתכן והוא איש פשוט, לא צדיק ולא חכם, שגלה לערי מקלט), לפעול ולהמית את הכהן - הגדול, אף אם צדיק גמור הוא, וכל חטאו הוא בכך שלא בקש רחמים על בני דורו, ומשום כך אין זו קללת חנם ופועלת, וכל שכן כאשר אדם המקולל הוא חוטא גמור וחייב בלאו - הכי בדיני שמים,

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

טבלי כפי שהובא בספר תולדות לקהילת פינסק קרלין שבעודו ילד נזדמן ר' דוד קארלינר לבריסק שעה שהגיע לשם הגאון ר' דוד טבלי לקבל את הרבנות באותה עיר, אותו גאון ר' דוד טבלי דרש בהלכה לפני הלמדנים שבעיר והילד דוד זה שנודע לאחר שנים כר' דוד"ל קארלינר עלה על הספסל בבית המדרש והקשיב לדברי ר' דוד טבלי, כשהגיע ר' דוד טבלי להצעת מסקנותי הקשה לו דוד"ל הקטן קושיא וסתר בזה את כל בנינו, הגאון ר' דוד טבלי ירד מעל הבימה נשק לילד ואמר לו כי קושייתו צודקת, אך דע לך ילדי הקטן שלא התנהגת בדרך ארץ אין לסתור דברי הדורש בפני קהל רב והיה רבי דוד"ל מקרלין אומר מחמת קפידה זו נשארתי כל ימי נמוך.

נענש בגלל שחלק על רבי יצחק אלחנן:

סיפר מרן רבי יחזקאל אברמסקי פעם אחת עסקתי בעניין מסויים שבו חיווה את דעתו הג"ר יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, דעתי היתה שונה מדעתו וחלקתי על דבריו, באותו בוקר נכנסו הבולשביקים לעיר שהייתי בה נמלטתי לבית אחד שבו התגוררה אשה אלמנה חפשתי ספר ללמוד בו ולא מצאתי ושאלתי את האלמנה אם תוכל להביא לי ספר תחילה השיבה שאין לה שום ספר בבית אך מאוחר יותר נזכרה שעל אחד הארונות מונח ספר שהושאר בידה לפני זמן רב על ידי מאן דהו. נטלתי את הספר לידי ולמרבתי הפלא היה זה אחד מספריו של ר' יצחק אלחנן כאשר פתחתי נפתח הספר במקום שבו הוא דן בנושא שחלקתי עליו מיד הבנתי שהגזירה נגזרה ועוד היום אתפס וכך היה עברו שעות מועטות והבולשביקים עצרוני והגלו אותי לסיביר. לילה אחד לאחר חדשים ארוכים של שהייה במחנה בסיביר בשוכבי על דרגש העץ שניתן לאסירים ישנתי וראיתי בחלומי את רבי יצחק אלחנן מסתכל עלי ומחייך משהקיצתי נגשתי אל עורך דין שהיה שם ואמרתי לו ראה היום אשתחרר וכך באמת היה אותו יום ערב יום הכיפורים היה ובשעות הצהריים באו והודיעו לי שאני משוחרר.

מרן הקהלות יעקב חשש שפגע בהרב של ספינקא:

באגרתא דקרייא [חלק ב' כתב רמד] יש מכתב התנצלות וכך כתב שם. בעה"י יום ב' וישב התשובה לפק"י החיים והשלום עד העולם לפאר מעלתו כבוד הרב הגאון הצדיק מורינו הרב מהר"ן כהנא שליט"א האדמו"ר מספינקא אחרי הקדמת השלום ויקרא דאורייתא אחלה נא סליחתו דפאר מעלתו שליט"א בהיות כי על הברית מילה של התאומים אצל הרב פרץ לא הכרתי את פאר מעלתו לא ידעתי מי אתם בשעה שדנו על דבר ברכת שהחיינו וסבור הייתי כי פאר מעלתו הוא בעל הבית תורני המסתפק ושואל והשבתי את הנראה לעניות דעתי והרבה נצטערתי מזה כשנודעתי שכבוד קדושת פאר מעלתו מגדולי ההוראה ומצדיקי הדור אולי ח"ו היה כפגיעה בכבוד תורתו אבטח בצדקתו כי יענה ויאמר סלחתי שכן הגידו לי שמרן החזו"א זצ"ל היה מחשיב ומפליג מאד תורתו וצדקתו פאר מעלתו שליט"א, על השטיקל הזה יש על זה קהילות יעקב שלם על השאלה הזאת והנני חוזר על דברי הראשונים כי אילו ידעתי מי הוא פאר מעלתו שליט"א לא הייתי תוקע עצמי כלל להורות במקום גדולי הרבנים בכבוד כת"ר שליט"א, והוא

כלל במה שנמצא הגביע בידו כי שמו אצלו את הגביע שלא מדעתו, אף על פי כן כיון שעל ידו נגרם הצער לאחיו עד שקרעו בגדיהם נפרע ממנו בשושן הבירה שמרדכי שיצא מחלציו קרע את בגדיו, והן הדברים וההתבוננות בתורת בין אדם לחברו מביאה לידי זהירות עכ"ל הגר"ח שמולוניץ זצ"ל, ולפי זה למדנו שעל בני הזוג להזהר במשנה זהירות שלא לצער האחד את השני כלל וגם כאשר רואים שאחד מבני הזוג אינו מתנהג כשורה ורוצים שישנה את התנהגותו ויחדל ממעשיו הרעים אסור לצערו אף שמתכוונים לשם שמים, ולכן החי יתן אל לבו וישתדל בכל כחו שלא לצער את האשה כלל ועיקר.

מעשה רב כהנא וריו"ח ועונשו:

וגדולה מזו מצינו במעשה דרבי יוחנן ורב כהנא במסכת בב"ק דף קיז רבי יוחנן גברא סבא הוה ומסרחיה גביניה [גבות עיניו גדולים ומכסים עיניו רש"י] אמר להן דלו לי עיני ואחזייה [שרצה לראות את רב כהנא] וכוי חזא דפרטיה שפוותיה [נקרעה שפתו על ידי מכה רש"י]. סבר אחוך קמחייך בי חלש דעתיה ונח נפשיה דרב כהנא ע"כ. ומה מבהיל הדבר שהרי רב כהנא לא עשה מאומה מה פשעו ומה חטאתו על שפתו השסועה שנדמית לרבי יוחנן כלועג ומחייך ובגלל כן חלשה דעתו העל כך מגיע עונש לרב כהנא פשיטא שהוא חף מפשע? אלא ודאי כיון שעל ידו נגרמה חלישות הדעת לרבי יוחנן נכוה רב כהנא, העולה מן הדברים שלא רק הפוגע בחברו בידיים אלא אפילו אם פוגע בחברו על ידי גרמא דגרמא ושווג גמור הוא כל שעל ידו באה הפגיעה נכוה באש ההיא. וכן כבר סיפרנו את מעשה של רב רחומי במסכת כתובות דף ס"ב ע"ב.

מעשה עם הב"ח והמגלה עמוקות:

כאשר סיים הב"ח לכתוב את ספרו שלח את החיבור בידי שליח אל המגלה עמוקות כדי שזה יעיין בו ויתן לו את הסכמתו היה זה ביום י"ד בניסן ערב חג הפסח בשעה שרבי נתן התעסק באפיית המצות כשהגיש לו השליח את הספר ביקשו רבי נתן להניחו בצד עד אשר יתפנה מעיסוקיו חזר השליח אל הב"ח שחקרו בפורטרוט מה אמר למגלה עמוקות ומה השיבו הלה כשסיפר השליח על תגובתו של רבי נתן נשבר ליבו של הב"ח בקרבו אם צדיק זה לא התפנה מיד לחידושיי אמר לעצמו סימן הוא כי לא כיוונתי לאמיתתה של תורה ולא למדתי תורה לשמה הב"ח שקע בעצבות כבדה וכבר התכוון להעלות באש את כל חידושי. בשמים ראו את צערו של הב"ח ונוצרה קפידה קשה על המגלה עמוקות בגלל הצער העמוק שהסב בעקיפין לב"ח נגזר עליו בבית דין של מעלה כי יסתלק מהעולם אלא שאז הרגיש בעל המגלה עמוקות בעגמת הנפש שנגרמה בעטיו לב"ח הזדרז ונסע לביתו לפייסו ולבקש את מחילתו רק אז הוסרה מעליו הגזירה.

הילד הפלא שנענש:

רבי דוד מקרלין אשר רבי חיים עוזר כתב עליו זקן ההוראה בדורו התפרסם כעילוי גדול בקטנותו, היהדות ברוסיה ובפולין לא פסקו מלדבר על העילוי הקטן וסיפרו ניסים ונפלאות על תבונתו הרבה ועל מוחו החריף. היה נמוך קומה ותלה הדבר במה שפגע בקטנותו את רבי דוד

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירוטין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

עכוב בשידיכין בגלל קפידה:

הנה לפנינו מעשה שהיה בדורנו המלמדנו עד כמה ה' יתברך משתתף בצערו של אותו אדם שבישוהו וצערותו וגורם למבייש שיהיה גם לו צער ועגמת נפש מדה כנגד מידה עד שיבקש מחילה מאותו אחד שחטא כנגדו. לביתו של הגאון ר' חיים קניבסקי נכנסה בת הלומדת בכתה גבוהה באחד הסמינרים בבני ברק וספרה על תופעה פלאית המתרחשת בכתתה למרות שמדובר בכתה גבוהה אף אחת מן הבנות לא זכתה לבוא בברית הארוסין עם בן גילה היא בקשה לדעת מה דעת הגאון על כך ומה הוא מיייעץ לעשות. הרב אמר שאם אכן מדבר על כל הכיתה הרי שזו היא חטאת הקהל, וצריך לחשב במה פשעה ובמה חטאה הכתה כולה, ושתי אפשרויות קימות לכך או שפגעו במורה או שפגעו באחת החברות. הבת העבירה את הדברים לחברותיה ולאחר דיון הגיעו בכתה למסקנה שבמורה הן לא פגעו אבל יתכן מאוד שפגעו באחת מבנות הכיתה, היתה זו בת שנראת כאומללה והגם שאף אחת מהחברות לא התכוונה לפגוע בה ויתכן שגם הפגיעה היתה בדבר קל מאוד אולי לא האירו לה פנים או העירו לה על כך שהיא אינה נראית טוב אבל כך או כך היתה פגיעה בכבודה של הבת ההיא. שגרו בנות הכתה משלחת נכבדה אל הבת ובקשו שתמחול להם אבל הנערה הפתיעה את המשלחת ואמרה בפה מלא שאינה מוחלת, החברות הבינו שיש צורך עסק רציני ועכשיו הן כבר ידעו שעד שלא יפיסו את הנעלבת ימשיך העיכוב בשדוכיהן, הן שקלו את צעדיהן מחדש והחליטו שכל הכתה כולה צריכה לעלות אל הנפגעת ולבקש שוב ושוב את סליחתה וכך עשו, אבל לא הסתפקו בכך אלא נקטו בצעד נוסף כדי לפיסה כשנכנסו כל הבנות לביתה הן הבטיחו לה שהן עצמן תשתדלנה בכל מאודן לדאוג לשידוך טוב עבורה ואם לא די בכך הרי שאביה של אחת הבנות הבטיח לשאת בעול הכספי של דמי השדכנות בסך אלף דולר. משראתה הבת הנפגעת שכונתן של החברות היא רצינית והן באמת חוזרות בתשובה ומעונינות לשפר את דרכן נענתה ומחלה להן בלב שלם, שבועיים לאחר מכן מצאו ארבעה מבנות הכיתה את זווגן.

מסיים שם בסוף שהוא שולח לו כסף שהוא יתפלל על יעקב ישראל בן ברכה שאזכה לעבוד את השי"ת באמת ובתמים מתוך הרחבה ובלא בלבולים וטירדות, והנני חותם בכל חותמי ברכות דושי"ת בכבוד ויקרא דאורייתא המצפה לרחמי השי"ת ולגאולה שלימה בב"א, אם ייטיב חסדו לצוות לעושה דברו להודיעני מילות אחדות שאין בלב פאר מעלתו שליטי"א קפידה עלי יהא בזה גמילות חסדים רבה.

מעשה שקיבל את המחלה בגלל קפידה:

מעשה שהיה בשני אברכים צעירים תלמידי חכמים שבאו לדן תורה אצל הרב מרא דאתרא הגר"י זילברשטיין כשהשכן האחד טען שבניית הסוכה של חברו מפריעה לו מאוד מאחר ועד היום היה באפשרותו לראות מהבית את בנו החוצה את הכביש בדרכו לחיידר ולאחר בניית הסוכה לא יוכל לעשות זאת, בטרם נפרדו אמר שמעון לראובן וכי אינך חושש מההקפדה שלי הרי ליבי נחמץ כאן יום יום ושעה שעה כאשר אני רואה את מעשיך האם הקפידה שלי אינה שוה בעיניך ולו כקליפת השום, האברך לא השגיח בקפידתו של חברו, ואחרי כמה ימים סיפר הרב הוא חזר אליי וליבי נשבר לרסיסים כאשר לחש באוזניי שהיום נודע לו שהוא חולה במחלה הנוראה רח"ל, מיד לאחר שעזב את ביתי עליתי לביתו של גיסי הגר"ח וסיפרתי לו כל המעשה, הגר"ח הגיב שקפידה של שכן היא אכן דבר חמור מאוד ויש רבים המזלזלים בזה, אותו אברך שנתקף במחלה מעונין עתה כמובן לרצות את חברו ולבקש את סליחתו והוא בוודאי יסלח ואין ספק שמחילתו תעזור סיים הרב, יהא רעווא מקמי שמיא שהחיוק שייגרם על ידי פרסום מעשה זה ייזקף לזכותו של החולה שירפא ברפוי"ש בתוך כל שאר חולי ישראל, הרב הדגיש כמה פעמים שהמדובר באברך תלמיד חכם מפארי גידוליה של בני ברק, והמסקנה האחת והיחידה מסיפור זה היא שקפידה של שכן ושל כל יהודי אינה מילתא זוטרתא ויש להיזהר עד מאד שלא לפגוע באף אחד יהיה מי שיהיה **מספר טובך יבעו.**

מוסר השכל

מכאן עלינו להבין ולהפנים כל זוג שבונה את ביתו על אדני התורה והיראה צריך להציב לפניו תמורה אדום להיות זהירים ונזהרים שלא לגרום שתהיה איוה קפידה עליהם הן בין בני הבית או במשפחה או השכנים או בחברה, ולא רק כאשר מצערו ומזיקו אלא אפילו כל שיכול לסייעו ואינו מסייעו, ואפילו כל שיכול להתפלל עליו ואינו מתפלל עלול הדבר לתת מקום לקפידה של הזולת לחול עליו ועל בני ביתו ולעורר עליהם מידת הדין גם בהיותו צדיק וישר וצער את הזולת וק"ו את אביו ואמו, צרות, ולזאת חובתנו לתת את דעתנו ולהיות רגישים מאוד מאוד כלפי הזולת שלא לצער את הזולת וק"ו את אביו ואמו, ובפרט עם נשים וק"ו אשתו אשר דמעתן מצויה אפילו תהיה כוונתו לשם שמים, וירגיל עצמו לדבר בנחת ובכבוד ולא ישתלח בפיו בדברי גנאי הפוגעים כי נפשם של הנשים מאוד רגישה, ולמרות שיש בני אדם משתמשים בכל דבר לומר אני מקפיד עליך וכדומא, אין בכך חשש אלא אם כן יש סיבה מוצדקת להקפדתו, וגם דבר שאינו יכול לתובעו בבית דין רק אז יש מקום לחשוש לקפידה, אבל דבר שיכול לתובעו בבית דין או בלי שום סיבה מוצדקת אין לחשוש ואדרבא המקפיד הוא שניזוק כדברי חז"ל המוסר דינו לשמים הוא נענש תחילה, ולכן המזהיר והנזהר ירבה שלומו כנהר וישכון בטח הוא וכל בני ביתו רוב טובה וברכה ששון ושמחה כל הימים אמן ואמן.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך.

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

